

Hebreu-ò

Tyyriti judeu ityhydŷŷdu mahâdu-ò

1 ¹Juhuu Deuxu inytybyreny-ò rarybemy raremyhŷ. Deuxu rybe-ò ijohonadu-di tamy rarybere. Tule sôwemy aõna aõna witxira witxira rarybere tamy. ²Tahe ikonana wiji txuu inydeereny tariore diteònkykemy rarybera. Tii rarybere tybyderòwymy. Iriore tahe ibutumy aõna aõna wedu rare. Deuxu iriore kia rarekemy rarybere. Tii tule juhuu bede widŷŷdu rare. ³Tii Deuxu loosôna tŷnydŷŷdumy ratxireri. Deuxu wesehyymy ihýmyhŷre. Iriore, taryberuru-di, ibutumy aõna aõna rimymy roimyhŷre. Iny òrarunarenry riixâwididŷŷnymy rahudi, biu-ki lõlõ Deuxu ruruna weribi ronyre. ⁴Iriore ranire niwihihikýmy. Tii dori ūjuratyre awityhyre. ⁵Tiu heka ūjuö-ò rarybeöhymyhyre: —Kai wariore tate. Bohyymy wiji wâhâre. Ijô ritidŷŷmy rŷire, kawesemy: —Jiarŷ tybymy ararekre. Tii warioremy rarekre. (Kia tahe ūju-ò tii rarybeöhymyhyre.) ⁶Irioredela kabede-ki reareu ixityre ijomý rarybere: —Ibutumy Deuxu ūju tuu reàlakemy. ⁷Ūjumy tahe kawesemy Deuxu rarybere: —Jiarŷ ūjuboho tahe yhy ele elewesemy retxiyenre, wadeòduboho heòtyloosòwesemy retxiyenre. ⁸Tahe tarioremy kawese rarybere: —Wariore, Deuxulemy atxiteri. Kai ibutumy inyiòlöhymy rare. Aruru tuedeõna debõna dire. Wiwesemy nonana-di ibutu-ò atximahâte, òbitimy. ⁹Òbitinaluumy kai atximahâte òraruna deramy tahe atximahâte. Tai tahe Deuxu, aDeuxu amahâdu ratyre awimy teleta adee riwahinyre deysana. ¹⁰Ijomý Deuxu rarybere tarioremy: —Kai Wanyrŷ juhuu bede widŷŷdu tate. Bede ibutumy tewinyte. Tule biuludu aõmydŷŷnana tewinyte. ¹¹Kia bede aõmydŷŷnana ludu ibutumy rexihukemy. Kai tahe tiu atuedeõna. Iwese uwõhi retybyre wese, kia aõna aõna retybyke. ¹²Tule wesirahana rawerasemy roimyhŷre wese ibutu tyy retybymyhyre, rawitxiradŷŷmyhyre. Kai tahe ixiwesehyy ahâte. Abede dŷŷnana tahe tiu itueõtyhy. ¹³Ūjuö-ò Deuxu tiu rarybeöhymyhyre: —Bodonyke waruruna weribi. Aòludu mahâdu aka-txi resemyhŷkemy. Eòdumy rarekemy. Kiamy tahe tariore-ò rarybere.

¹⁴Ibutumy ÿju mahādu Deuxu deòdu rare tyytyby wesemy rare. Deuxu diteõnyde ityhydýýdu mahādu wiöhedýýmy tule ibutumy biu-ò hedu mahādu wiöhedýýmy.

2 ¹Tai tahe, waseriõreboho, ityhyna rybe-ò rokoholarenyreki, tamy tahe rikimyrenykre rikityhynyrenykre. Tai tahe iribi tiu ròkòirenŷtyhy.

²Ibutumy ÿju rybe inatyhymy raremyhý. Ibutu òrarudu rimyre aõhökýmydýýnana-ò irybe riywinyõreki. ³Kia inatyhy rare. Tarasana rybe wityhy-ò rokoholarenŷtyhy, timybo inyboho rikiòlonyrenykre. Kia rybe wityhy Wanry Jesuisile juhuu inydeereny relyyre. Idi tahe, ijohonadu mahādu tuu rarybere tule. ⁴Deuxu irybe myna rotýýnyre, ròbedeòbydýýnyre tai ròbedeòtiidýýnyrenymy tai Deuxu ruru ritýñnyre. Tule Deuxu Tatyytybytyhy iaõwidýýnamy ixideewimy inymy riubýtýnyre.

⁵Ýju-dee aõkõ bede riwahinyre-kia iòlomy rarekremy. Jesuisi-ò kia riwahinyre. ⁶Juhuu inyõ rybe txiödýýnamy rarybere: —Ritina-ki kia rybe roimyhýre: —Aõbo heka hâbu tyhy riore rare? Tii aõ aõkõ rare. ⁷Ijõ bededýýnanaõ Deuxu riore ÿju-ribi tyhymy aõkõ ihýre. ⁸Tahe wiji wowydyna tamy rawahire iwese iòlõ dee iny riwahinyre wese, tamy rawahire. Tule ibutu wedumy rarekemy. Iny ruereny dee ibutu ihõrõ aõkõ òsana rare. Ibutu rurudu wese aõkõ iny ruereny-ki rýire. ⁹Tahe inyboho Jesuisimy robirenyre. Tiile tuu ihýre. Urihimyõ bede aõmydýýnana bedeu ÿju-ribi tyhymy aõkõ Deuxu tii relere aõhökýmy dýýnana rimykremy. Tahe rurure. Rubu riurihire inyderòwyrenymy. Tai tahe rataana raheto wesena Deuxu tamy riwahinyre deàlana-wana. ¹⁰Deuxu riwinyre ibutu aõna aõna ixidee. Tii kõkeki, bede ihoõhyymy roike. Tii ityhydýýdu mahādu ridymyhýre taloosõnasy-ò, taijoimy. Tai tahe Jesuisi aõhökýmy rotýýnyre Deuxudeewireki. Tarasana wydydumy heka wityhymy Deuxu delede aõhökýmy rotýýnyreki, tai awityhymy ròhonykemy tarasadudikemy. ¹¹Òbiti widýýdu tahe òbitina mahādu-wana wimahādu wese roire. Wiwanale sohoji tybyrible doidenyde. Tai tahe raixýruõlemy Jesuisi seriõremy rininire. ¹²Ritina-ki rarybere: —Ani arityñnykre waseriõreboho-ò. Dohodýýna heto-ki àlànawiu-di adee ariwiunykre. ¹³Ijõ Ritidýýna-ki rarybere: Tii arityhynyhykyre. Ijõ: Kakile wahe watxireri, tule roire wariore Deuxu diwawahinyde. ¹⁴Iwese ibutumy inyumi wiwesele roire wese, tule Jesuisi umyõ rimyre, inyumi wesele, tai inywesemy rurukremy. Tai tahe rubu dinodumy rahaananyre, Diabo wahe. ¹⁵Kia rubu mahādu lau ruberumyhýre mahādu, ibrebu iribi ritare. Kia mahādu dori rububrebu deòduhyymy ihýrenyre. ¹⁶Ýju aõkõ ritakemy namyhýde, Abraõ riore riore ritakemy namyhýde. Tahe wiji tule ihýre. ¹⁷Iseriore wese hyymy roirekemy ihýrenyre. Tii dori Deuxu Xiwena widýýdumy rarekemy inydeereny tai ruxetõena wahidýýdu òbiti tii ihýre. Ibutumy iny òraru òwydýýnamy rýimyhýkemy. ¹⁸Ibutumy ixiradýýna mahādu tii riwiõhenanymymyhýre, ibutumy ixirana-di aõhökýmy rotýýnymphýreki.

3 ¹Tai tahe, waityhydýýdu seriòreboho, boholatyhyke Jesuisi rybe-ò: —Kaiboho dori tule bimybenykemy biu bede aõmysýdýýna. Jesuisi iny ityhydýýna Xiwena wahidýýdu wedu tyhy rare tule inatyhyna deòdýýna tyhy tii rare. ²Deuxu tii riwinyre Xiwena wahidýýdu wedumy. Tai tahe tii òbitimy riywinyre Moisesi riywinyre wese Deuxu sýmaháduy-ki raaõmysýdýýnomyhýreu. ³Jesuisi-ò tahe sôwemy wowydyna rawahikremy. Moisesi wowydyna ratyre rawowydynanykemy. Hetowidýýdu iny riwowydynomyhýre, hetoratyremy. ⁴Ibutuheto iwidýýdu dire. Ibutu widyydu tahe Deuxu rare. ⁵Moisesi Deuxu heto-ki òbitimy rybe riywinyomyhýre teòdu aõmysýdýýnanamy. Tai tahe teòsidýýna ririre ijesenareki. Deuxu rybe týnydýýdu tahe Moisesi rare. ⁶Kristu tahe Deuxu sýmahádu wedu rare Deuxu riore rareki. Inyboho Inynyryreny-ò ròkotyhydýýrenykeki tuu rokoirekre. Tai iny brebuttererenymy iny raròsònarenymy inatyhymy rakatximyhýrenykeki tahe Deuxu ijoí inyboho roire. ⁷Kiawesemy tahe Deuxu Tyytybytyhymy narybede: —Wiji tahe tamy boholabenyke aworený iòlududýýrenyömy. ⁸Judeu mahádu wesemy aõkõ boibeke, tybyboho wesemy aõkõ wahe boibeke. Tiiboho dori tamy raujõmomymyhýre bedero-ki Deuxu riurihirenyre. ⁹Deuxu rarybere: —Aõbede wiwihiiký rewinyre hâre, alabiereny riwaitxenanyrenyre tamyreny watxireri iny inatxiwaitue beòramy aõbedewiwihiiký riraðomyhýre. ¹⁰Tahe Deuxu rarybere: —Waky reamy tamy wâhâre. Tiu heka wawana ratxiõhyymyhýre ryòbiti tamy retýnynyre hârele. Tawo-ki teòsahyyymy ratximyhýre. ¹¹Deuxu rarybere: Waky reatyhymy tai tahe ixidee resere, inatyhymy rarybere: —Tiu tiiboho elehyna bede-ò ralòötyhy. ¹²Bexijebenymy waseriòreboho uritere awo-ò ròtedýýomy raykyitxýtena. Kia òraru-ki aDeuxutyhy-ribi irehemy bexilòhòrarienyheny aDeuxu tyhy dori irumy ratximyhýre. Tii inatyhy rare. ¹³Txuõ txuõlemy wii biòbitinybenyke. Òraruna dori itxenadýýdu nihiký rare. Tai tahe wiji kiamy botýýnybenyke. ¹⁴Deuxu rikityhyntyrenyhyymy rakatxirenyme. Irybe rikiwyntyrenykemy rakatxirenyme iwese juhu rityhyntyrenyra wese. Kia wesekeki, Kristu leinamy rakatximyhýrenyke. ¹⁵Kiawesemy tahe Deuxu Tyytybytyhymy narybede: —Wiji tahe tamy boholabenyke aworený iòlududýýrenyömy. Iwese ihetxiu mahádu riwinyre wese aõkõ boibebyke. ¹⁶Timahádubohe roholare Deuxu rybe-ò iribi tahe wimy raòludure. Kowa Egito bede-ribi doimyhýde mahádu roire. Moisesi tamahádu-wana doimyhýde. ¹⁷Mobohe Deuxu kyaradýýdure 40 wyra sôwe. Kia mahádule bederahykile rexihure raòrarunyrekí. ¹⁸Moòbo Deuxu rarybere taelehyna bede-ò ralòötyhymy? Rybe ywisidýýdukõdu mahádu-ò rarybere. ¹⁹Inyboho tuu rieryrenyre. Rirónyrenyöremy rityhyntyrenyrekí.

4 ¹Deuxu juhiú rarybere: —Inyõ taelehynabede-ò ralokremy. Inatyhymy heka aõmybo rarybere rýire. Inyõ õsana kaibohoô tamy rehemynyötyhy rityhyntyomymyhýrenyrekí. Tai tahe bexityhynomyhýbenyke kia-ò. ²Inydeereny

tahe Rybewihiký týmyra ròhònymy roimyhýre, iwese Moisesi mahádu-ò ròhonyre wese. Tamyreng tahe awityhymy aõkõ tamy röhötinymyhmýre rityhyñyöhyymyhmýrek. ³Deuxu tyhydýdu mahádu raloke taelehyna bede-ò. Deuxu dori rarybere: —Jiarý inatyhymy anarybede. Iny rityhynymyhmýrele tamy ralokre. Deuxu kiamy rarybere: —Taelehynabede tamy rewinyre xiery juhuu bededýñana rewinyrymroireu. ⁴Inyboho rierymyhmýrenyre tii riraòmyhmýremy Ritidýyna roireki: —Deuxu taelehyna-ki ele rihynyre debòinatxitxu bededýñanamy. Taaõmysdýyna ibutumy rahure aõbo riwinykemy idí raremyhý riwinyre. ⁵Ijõ rybe tule kia-wana roire: —Tiu ralõötyhy waelehyna bede-ò. ⁶Tuu heka Deuxu rarybere inatyhy raremy. Ijõ maháduõ ralõomyhmýre Ijõ maháduõ ralõrenykre. Moisesi mahádu tahe ralõore Deuxu rybe riwinyörek. ⁷Wiji bededýñanamy heka Deuxu rarybereri. Kia rybe rare iwese Davi rarybere wese: —Wiji tamy boholabenykeu, aworený iõlududýrenyömy. ⁸Josue ridyre Moisesi mahádu Suwitxiraõ-ò. Kasu tahe kabede aõkõ rare Deuxu elehyna bede. Deuxu idihyy tuu rarybemy ihýre. Wijina ròtena bededýñanamy Deuxu rarybemyhmýre. ⁹Tai tahe Deuxu mahádu dee elehynasu bede roimyhýre. Deuxu elehynatxu wese heka rare, iwese Deuxu debò inatxitxu-di rexielehnyre wese. ¹⁰Iwese Deuxu raelehynanyre wese raelehynanyre inyboho taaõmysdýyna-ribi, inyboho rukururenkykre. ¹¹Awityhymy rokoireke tamy rikirónyrenykemy tule. Rekeixijerenyke. Deuxu rybe rikiywinyörenykeki iwese judeu mahádu wese rikirónyrenyöthy. ¹²Ibutumy Deuxu inydeereny rarybere iruru dire. Iwese mayrehe wiòtxureemy rýrira wese Deuxu rybe rare. Inyrayky wydyna riòrõmyhmýre, õhõti wydyna-wana. Mayrehe rayky riraynymyhmýre aõmybo inyrayky Deuxu ibutumy rierykemy. ¹³Ibutumy Deuxu rierymyhmýre inyraykyreny. Iny Deuxureny irumy ihýre. Ibutumy aõna aõna tamy itýnyhýkyle rare. Aõ heka iwasi aõkõ tamy rare. Ikonanau ilau ibutumy aõhebo iny rotýñymyhmýrenyre rikitýñnyrenykre.

¹⁴Jesuisi Deuxu riore iny xiwenadýdu tyhy rare. Tii rare biu-ò iny wiòhedýmy. Tai tii rikityhynyrenyhyymyhmýke. ¹⁵Tii iny aõkõnarený rierymyhmýre; ixiradýyna rierymyhmýre tai iny riruxetõenyre. Tii kabede-ki tiu heka raõrarunyöhyre, ixiradýyna hârele. ¹⁶Tai tahe rekexitereny myrekexitõenyerenyke iny iõlöreny rynana-ò. Tai tahe ruxetõena sôwemy inydeereny kidiwahinskykre. Bedeòbyna kidiõkre tuu rokorurenkykre.

5 ¹Häbuõ Deuxu rimyre xiwena widýdu mahádu wedumy rarekemy. Tii ibutu iny deròwymy Deuxu-ò rybedumy raremyhý. Tii iny uriõnosõna Deuxu-ò riwahinskyre. Tule òraruna brò-ki xiwena tamy riwahinskyre. ²Tii dori häbu rare tamahädurený-ò dori ywina-di ixi-ki ratxireri iõraru rený rierymyhmýrek. Imaháduõ ibedeeryore ijõ tahe reõsamymyhmýre tiiemy aõna aõna bina riwinyhyymyhmýre. ³Tai tahe xiwena riwahinskyhyymyhmýre tamahádu òraru-ki tule ixiõraru-ki. ⁴Inyõ ixideewimy aõkõ xiwenawidýdumy raremyhý Deuxudeewi xiery tahe tuu rareke. Deuxu tamy rarybemyhmýrekile tahe tuu rýike. Iwese Araõ-ò Deuxu rarybere tuu rarekemy. ⁵Tahe Kristu tule

reximyōhyre xiwena widȳydu wedumy rarekremy Deuxu tuu rimymy rarybere: —Kai wariore tate wijile kai inihe anatara. ⁶Ijō ritina-ki ijō rŷire: —Kai xiwena wahidȳydu atximahâte urenana. Xideki xiwena wahidȳydu wesemy atximahâte. ⁷Jesuisi kaki raremyhýu hâbu wesemy iruberytynymy rexitðenymy reálàmyhýre. Rahinymy riajuamy Deuxu-ò rarybere. Tii heka Deuxu rityhynyre tai tamy roholare. ⁸Deuxu riore heka tii rarehârele tahe aõhökýmy rotýñymyhyre. Tai tahe röeryre rybe ywidȳymy. ⁹Tii heka raðbitinytyhyre. Tai tarasana widȳydu rýimyhyre iywidȳydu ityhydýydu mahâdu dee. ¹⁰Deuxu dori tii rimyre xiwena wahidȳydu wedu rŷirakremy Xideki wesemy.

¹¹Sõwemy tuu adee ararybekemy watxireri. Urile adee isirare ierysyna, teeryöhymy taholamahâte. ¹²Kaiboho ihetxiu tetyhynytenyte. Tahe inyõ bibedeerynybenyke. Ihâre tahe teerynanyöhymahâte. Ihyymy texiokesedýnyta tai tahe inyõ anaernanykemy adi ratxireri timybo ityhydýydu-ki tatemahâmy. Juhuu erydýyna wahe. ¹³Tohouä howýtödu weselemy atximahâtenyte, ityhydýydu aõmydýñana teerytyhyõmahâtenyteki, rybeerisydu òbiti aõkõ atximahâtenyteki. Kaiboho taumynyõmahâtenyte iwese ityhydýydu mahâdu rýirawesekemy. ¹⁴Deuxu erysynatyhy inyumi rýsýna wesemy roire. Aõbinahaký aõwihiký erysyduôle kia rýsýna roire, tiiboho dori rierymyhyre aõbo awire aõbo ibinare, tuu rotýnyrenyre aõbo awireki.

6 ¹Tikiemy juhuu Kristu rybetyhynamy araernanymahâre. ²Rekexitõmonryenyke. Iwitzira erysyna rikieryrenykemy. Tai tahe rakaumynyrenye ityhydýydu tyhymy ityhydýydu rurudýyna-di. Inyõ rarybemyhyre. Iny raðbitinymy ratxike xiery iny ratakemy ihýre. Kia aõmydýñana reerydýñanyõkre tahe. Iny rityhynamyhykekile iny ratake. ³Ratisebenamy heka anaernanyõkre, tule debòlidisinamy, tule rubu-ribi ixixanamy, tule bede konana ritxuakre txumy ibutumy heka tuu ararybeõkre. Tii heka juhuu erydýyna rare. Kaiboho dori teerytenyte. ⁴⁻⁶Inyõ biu-ribi loosõna wâhidȳyna riurihimy ritakeki. Deuxu Tytybytyhy aõmydýñamy ijõ ritake wana, Deuxu rybe riurihike wana, kowa bede wihihiký ruru rieryke wana. Tii ibutukeki tahe Deuxu-ribi tahewo-ò dòösede inatyhyna ririre. Isiratyhyhyre ixityre ròte taòraruna Deuxu-ò relyyöthy. Tii dori Deuxu riore ixityre itxeònihiliký-ki ritidire, inyru-ò ritidire ibinamy rarybemyhyre. ⁷Biu heka suõ risebenymyhyre. Òwòruty iribi ritxuhudýñymyhyre tòbòròdýydu-ò. Aõratybo raratomykeki tahe Deuxu bedeðbydýyna kia rare. ⁸Tahe edeweweju kidiwahinskykeki, awiõre heka inydee kia sumy ibinamy rarybere. Urile roomyhyre. Kia suu tahe iny ityhyna ririre mahâdu wese rare.

⁹Kiawese jiarý urile rarybereri. Ihârele tuu aõkõ umyreny rahötinyrerি. Inatyhymy rahotinyrerí kaiboho aõ òbiti tewinymahâtenytemy. Iwese tarasana mahâdu wese kemy kaiboho ahâtenyte. ¹⁰Deuxu dori òbitityhy rare. Kaiboho tamy taaõmysýdýñihikýmahâtenyte tai aribirený tõhõti rosaõthyhy. Iwese Deuxu-ò aluunarený teteðsintya wese ityhydýydu seriore

tewiòhenanytenyteki ihäre tadiwiòhenanymahäte. ¹¹ Wiluu hyymy boibeke bede dÿñnana konana-ò. Tuu raruhyymahäre. Tule iny raròsònarený-di mohötinybenyke. ¹² Tai tahe ityhydÿýdu aõmydÿýna irisirenýomy boibeke. Òbiti widÿýdu ieles ele aõkõ rare. Rityhnyreri Deuxu wahisidÿýna ritakremy iwese Deuxu rarybereki. Kaiboho òbiti widÿýdu mahädu wesemy ahäbenyke.

¹³ Deuxu Abraõ-ò rarybereu, inatyhymy ixideele rarybere. Inyõ dori Deuxu ratyremy ratxiõmyhÿre. ¹⁴ Kawesemy rarybere. Deuxu tiiemy ixirybe riwinyhyymyhÿre Inatyhymy anabedeòbynykre, idi anaixijuradÿýnykremy tai ariokoreõ rasöwekremy. ¹⁵ Tahe Abraõ riraõmyhÿre, raeleleõmy. Idi Deuxu tarybe myna rotÿýnyre. ¹⁶ Inatyhymy aõmy inyõ rexirybenykreu aõmy rarybekre. Kai tahe aõ ijyy riixâwididÿýnymyhyre. ¹⁷ Deuxu tule ixidee rexirybedÿýnyre inatyhy rybe-di. Tai rybe tarasadu mahädu rierymyhÿre Deuxu rawitxiranyötyhy. ¹⁸ Inatxi aõmydÿýnana iny rieryrenyre. Deuxu rarybere-wana tiu raruötyhy. Tai tahe inyboho inyraròsònarený rimymyhyre. Iny ixiwòtena-ò ralõmyhÿre tarasana-ò ralõmyhÿre wese. ¹⁹ Inywo-ki inyrayky wiòhedidÿýdu ijödire hawòjurasa rimymyhyre wese iny roire Jesuisi koludu wesemy inydeereny ralõmyhÿre wesirahana webòrò-ribi, Deuxusý wahe. ²⁰ Jesuisi juhuu ralore tai. Tai tahe Jesuisi Xiwena wahidÿýdu wedu rÿihyykemy Jesuisi tahe Xideki axi weseõ xiwena wahidÿýdure.

7 ¹ Xideki tahe Salë hawâ iòlò rare. Deuxu Tyhydÿýdu Xiwe wedu rare. Abraõ heka aõbina ritara. Xideki röhonyre itxi reakemy, tahe ribedeòbyrybedidÿýnyre. ² Tai Abraõ tamy riwahinyre ibutu aõbina aõmydÿýna-ribi, debòwiò-ribi sohoji riwahinyre, Xidekini tahe òbiti Iòlò rare iwitxira rybe-ki. Salë hawâ Iòlò tahe ywina nodu rare iwitxira rybe-ki. ³ Tybyore, iseõre, isyõre. Tii heka itxu röhonyöhyyre tule bedekonanaõöhyyre. Tii heka Deuxu riore weselemy ihÿre. Tii Xiwena wahidÿýdu urenana ratxihyymyhyre.

⁴ Kaiboho mohötinybenyke timybo tii aõnityhymy raremyhÿdi. Abraõ inytybyreny tamy diwahinyde: debòwiò aõmydÿýna-ribi sohoji tamy riore. Iòlò taòludu aõbina aõbina aõmydÿýna-ribi tamy riore. ⁵ Xiwena wahidÿýdu mahädu Levi sÿriore mahädu-ribi doidenyde. Tamy bede ywina riywiny myriteònyre debòwiò-ribi sohojina ritakemy iny-ribi. Taijotyhy-ribi. Tiiboho dori Abraõ sÿijoiluduò tule roire. ⁶ Xideki tahe Levi sÿijoiludu aõkõ rare. Ihärele tahe Abraõ tamy debòwiò-ribi sohojina riwahinyre. Xideki tahe bedeòby rybe-di heka Abraõ rirybedidÿýnyre. Abraõ juhuu ityhydÿýdu rare Deuxu dori tamy ityhyna rybe riwahinyre. Xideki tahe ityhytyhy rare. Aõhe inatyhy? ⁷ Bedeòbymy rybedidÿýdu aõnityhymy rare. Moõbo rarybemyhÿre ratyre aõnityhymy rare. Ibutumy kia rierymyhÿre. ⁸ Levi xiwedidÿýdu mahädu hâbumy ituerenyre. Xideki tahe ruruõhyy ihÿre. Kia ritina-ki roimyhyre. ⁹ Levi debòwiò-ribi sohojina tarasadu rare. Ihärele tahe Abraõ terowymy debòwiò-ribi sohojina riwahinyre. ¹⁰ Levi dori natibienyöde, ihäre Abraõ-ki ratximyhy iu witxi Xideki-wana witxi reareu.

¹¹ Bede ywina rybe xiwedidÿýdu mahädu-wana iny rataötyhy. Tai tahe iwitxira xiwe wahidÿýdu inyboho rijjemähärenyre. Araõ ijoí ribi aõkõ nade,

Xideki nade wese tahe Kristu nade. ¹² Xiwena aõmydýñana rawitxirakeki, tule rybe bede ywina rawitxirake. ¹³⁻¹⁴ Inynyry tahe Levi xizewahidýdu mahádu-ribi aõkõ nade. Tii Juda mahádu-ribi nade. Tiiboho heka tiu xizewahidýdu mahádu-ki riwiòhedýöhyyymyhýre. Moisesi dori tamy kia aõmysyðýna riwahinyõre. ¹⁵ Kristu iwitxira xizewahidýduõ ròhonyre Xideki wesemy raremyhý. Tuu heka teertyentye. ¹⁶ Tii heka bede ywina rarybere wesemy aõkõ nade. Tahe iwitxi rare. Tii umy witxira tuedeõna-di nade. Kia ruru òraru-ki nade. ¹⁷ Rybe riti-ki rýire, Kristumy rarybereu: Kai xizewahidýdu maháduõ tate Xideki wesenamy ahâte. ¹⁸ Aõmydýña tyby rawitxiradýre awimy aõkõ dori rare. Irurudimy aõkõre dori rýire tarasana wiòhedýymy aõkõ. ¹⁹ Kia iny riòbitidýnyre aõkõ. Wiji tahe raròsõna wihiñký ròhonyre inydeereny Kristu dori Deuxu-ò inatyhymy iny ridymyhýre. ²⁰⁻²¹ Deuxu rexirybedýnyre inatyhymy Kristu xiwena wahidýdumy rarekemy. Tahe iwitxira xiwenadýdumy aõkõ kiawese narybede. Kristu-ò tahe Deuxu rarybere: —Deuxu rexirybedýnyre. Tiu rawitxiranyötyhy arybe. Kai xiwena wahidýdu atximahâte urenana. ²² Tai tahe Jesuisi riòludunyre wijina aõmydýñana týmyra. ²³ Xiwedu sôwekemy idi rôhötinymyhýre, ijõ rurumyhýreki. Ijõ tahe teròwymy ralòmymyhýre. ²⁴ Jesuisi tahe xiwena wahidýdu maháduy-ribi ròhonyötyhy. Kristu tahe aõu aõu ratxihymy rarekre. Tai ixiwe òlòdýñamy aõu aõu iweselemy rarekre. Ijõ-ò tiu raötyhy. ²⁵ Tai tahe moõ Deuxu-ò Kristu-di kanakeki, tii tahe Jesuisi ritalekemy ratximyhýre. Tii dori Deuxu-ò inydeereny rexitòeniyhymyhýre.

²⁶ Tii dori iny deròwymy rarehymy rareke Deuxu sýdee. Jesuisi biu-ki ronymyhýre Deuxu-wana. Sýwhiký worana bedehesina-ki ronymyhýre urenana. Tai tahe tii xiwenadýdu wedumy inyboho rurumyhýrenyre. Tii òbiti rare, tyrare, iòraruna-ki aõkõ, òrarudu mahádu-ribi hitximy. ²⁷ Xiwena wedu txuõ txuõlemy xiwena diwinymyhýde juhuu taòraru hetydýñamy riwinymyhýre idi tahe ibutumy inyòraru hetydýñamy riwinyre. Jesuisi kia Xiwena wedu wesemy aõkõ ihýre. Tii xiwena wahidýdu mahádu-ribi lahitxi rare. Sohojihyy dori xiwena my rexiwahinyre rubu-ò ikonana xiwena wahe. Tii txuõ txuõlemy aõ rubu xiwe wesemy riwahinyõre, iwese iwitxira xiwedýdu riwahinyre wese. Juhuu taòraru òraru-ki raxiwenyre idi iny òraruna òraru-ki raxiwenyre. ²⁸ Bede ywina hâbule ritidire xiwena wedukremy. Hâbu tahe iruruõre idi tahe sohoji rybeötyhy bede ywina hewomy nade. Kia tahe Deuxu riorele tuu risñyre, tii òbitityhyreki.

8 ¹⁻²Kiamy heka jiarý rarybere. Kia awese iny xiwena wedu ijõdire. Iòlò tarynana-ki ronymyhýre. Jesuisi tahe Deuxu ruruna-ribi ronyre. Iheto-di itxeredu tahe Jesuisi rare. Deuxusýle iyrubudýdu rare. Kia hâbu aõkõ riwinyre Deuxule riwinyre. ³ Kristu iheto raroowo-ki Deuxu deewina riwinymyhýre. ⁴Kristu kabede-ki ratxikeki tii xiwena wahidýduõmy aõkõ ratximyhýke. Kabede ludu dori bede ywina rybe riritinymyhýre wesemy riwinymyhýre. ⁵Tiiboho biu aõmydýñana wesemy urihimyolemy aõna aõnamy rotynymyhýrenyre.

(Deuxu Moisesi-ò riteòsinyre aõwesemybo teàlìana heto-ki raremyhý. Tai tahe Moisesi riwinykemy timybo riteòsinyre wesemy hãwãlò ratyy-ki riteòsinyre.) ⁶Kristu tahe iwitxira aõmysýdýyna iaõmysýdýynare. Bede òtiidýyna urenana heka Kristu aõmydýñana ròimyhýre bede ywina widýýdu aõmydýñana ratyremy ihýre. Kristu tahe bede ywidýyna týmyra riwinyre Deuxu iny-wana heka widee riloro. Deuxule rarybere tahe juhuu-ribi awityhyre irybe. ⁷Juhuu bede ywidýyna awi aõkõ rare. Awikeki tahe ijõ týmyraõ ròhonyötyhy. ⁸Deuxu dori ihetxina-ki tamy awimy aõkõ ihýre. Kawesemy dori rarybere: —Tsuõ kanakreu tahe, bede ywidýyna týmyra aritobinykremy Juda sýmahádu-wana judeu sýmahádu-wana. ⁹Bede ywidýyna týmyra ihetxina-ribi iwitxira rarekere. Ihetxina retobinyre tybyreny-ò. Iu Egito-ribi retareu, retobinyre. Tiiboho bede ywidýyna týmyra-ò riveryore. Tai riywinyore bede ywidýyna. ¹⁰Kiawese bede ywidýyna týmyra rarekre, Wanry Deuxu rarybere: —Wabede ywina iraykywydyna-di ariritinykre iwo-ò aritidikre wabede ywina. Jiarý iDeuxumy ararekre, tule tiiboho wasý ijoomy roirekre. ¹¹Kia txuõ rahukredi tahe ibutumy riwaerykre tasõmo-wana, tanihiký-wana. Tiu wii rierynanyötyhy Wanry Deuxumy. ¹²Ruxetõena tamy ariwahinskyre taõraranutedenam. Iõraruren yibutumy wanohõti iribi rosakre. ¹³Bede ywidýyna týmyramy Deuxu rarybereu, ihetxina retybyra raseruserunyra. Taita awiõra heka.

9 ¹Juhuu bede ywidýyna-ki bede rybe ritina rýimyhýre Deuxu-ò deàlìana timybo rawahinsky. Tule rýimy raremyhý tykyheto bederahy-ki. ²Iwo-ki inatxi rareamy rýimyhýre. Juhuu irareasana-ki Deuxu iòhónasý heka inire iwo-ki tahe adýý loosôna rýmyhýre. Tule tii paõ brebbe deòtena òwòrubesetyre-ki rýimyhýre. ³Tyky ijötòbôna hewo ludu rareasa tahe Deuxu sýle inire. Òkôsy nihiký rihiinxinyre ijõ-ribi. Tule tahe òwòruwodýyò rýire womati týrýrýhýkyle ihetyre. Iwo-ki tahe xiwena deòtena. Tai riwosinymyhýre týnyre reakemy. ⁴Òwòrudýyrawo-ki tahe womati týrýrýhýký butxi riõre ibòbese-di rýire, iro-ki ihina rýire mana ta irybereny-ki inire. Tule Araõ hoju rýimyhýre tai ruhunymy raremyhý. Tule bede ywidýyna riti mana tyre-ki tai roimyhýre. ⁵Tule iratyy tyre-ki rýimyhý ýju ritxoo inatximy. Teubrorodile tahe riwòmyhýre. Òwòru wodýy ratòbôna tikibo Deuxu iny òraruna riixäwidýynymyhýre wahe. Tahe tuu rýbeõnyrenykre kia aõmydýñana tai rýiremy. ⁶Kia ibutumy rexihureu xiwena wahidýýdu mahádu ralòmyhýre juhuu rareasanawo-ki taaõmysýdýyna tyhy widyymy. ⁷Ihewoludu rareasana-ò iwedule ralòmyhýre. Beòra bededyñana sohojimy sohojile tamy ralòmyhýre. Iròdu riwymyhýre ihälubu ritxiwikemy xiwenam. Taõraru-ò iny witxira òraru-ò tule. Inyòraru-ki tii mahádu aõna aõnamy rotýýnrenyre rexiryrenyöhylemy, kiabro-ki. ⁸Deuxu Tyytabythy kia ijyy-di iny ribedeerynymphýre. Juhuu tyky heto rýireu, inybohoõ heka Deuxu iòlõnasý-ò ralòõmyhýre. ⁹Kia heka wijina bedeerynare. Juhuu dori xiwena witxira witxira wahidýýna witxira witxira uriõno rare. Kia urile iwahidýýdu iwo irayky-wana riòbitinyöhyyre. ¹⁰Juhuu ludu aõmydýñana bede ywinale rare. Rawitxirakekile tahe ròhonyke. Tii tahe

rýsýna bede ywinamy rare, monatyhy bede ywinamy, aõna aõna surona bede ywinamy. Iny kia bede ywina ibutumy rityhynykemy rýimyhýre.

¹¹Kristu dehemynydeu, iu tahe rawitxiradýyre. Kristu Xiwena wahidýydumy ratximyhýre. Tai tahe ibutumy rawitxiradýymy roimyhýre. Tii ralomyhýre tyyheto týmyra-ò. Itýmyra tahe biu-ki rare. Kabede-ki aõkõ ihýre; hãbu iwidýdu aõkõ rare. ¹²Kristu ralore Deuxu Tyytyby sýnawo-ò tahálubu òrarukile ralore. Sohojihyyle ralore iny tarasanarenymy inydeereny riwahinykremy. Iròdu hálubu-di aõkõ ralore, broreni riore-di aõkõ, budoeni hálubu aõkõ wahe tahálubudile. Tai iny tarasanarenymy rimyhyyre. ¹³⁻¹⁴Juhuu budòe broreni Oriore hálubu-di raxiwenanyrenyre. Broreni bryby riubýtýnyre iny tyre-ki iaõsusu-ribi rahòkemy. Juhuu xiwena iny taðararu-ribi risuhòkeki, iratyre tyhy Kristu hálubu iny risuhòke. Tai iny raykybina bina ritamyhýre tule inywo aõ aõkõ rare, ritamyhýre. Idi tahe iny Deuxu irumy ratximyhýre dee wimyri kiwinyrenykre. Tii òbitimy ihýre iny dee rurureki. ¹⁵Kristu tahe bede ywidýyna týmyra wedu rare. Tai tahe ibutumy bede ywidýyna týmyra mahádu namyhýde ibutumy aõmybo rarybere ritakemy. Tii dori rurure iny òrarurenymy dire-ki ihetxiu bede ywina aõmydýynana rýimyhýre, tii rubu-ò rexiwahinyre. Tai inyboho òraruna-ribi rexitarenyre. ¹⁶Inyô rurumyhýre-wana tii iny dee ritinaõ ririmyhýre kia ritina rarybere: —Moõbo taaõna aõna riwahinymy ririkre. Iny rururemyhýre xiery tahe, ritina awi rare. ¹⁷Kia ritina aõ aõkõ rare iwidýdu tyhy irumy ratxiukeki, rubumy roimyhýrele ritina aõ rare. ¹⁸Tai tahe juhuu bede ywidýyna ijõ hálubu txiwixina dire. ¹⁹Moisesi Deuxu bede ywina wahidýy rahudi, tii bede ywina tyre ritxiwire, iny ratytre riubýtýnyre budoeni hálubu-di broreni riore hálubu-di bewana riurinymy riubýtýnyre. Tule budòe siratykysò-di riubýtýnyre. ²⁰Iu tahe tuu rarybere: —Kia bede ywidýyna týmyra hálubu rare. Deuxu wadee rarybere kaiboho bityhynykemy. ²¹Tule tykyheto-ki hálubu riubýtýnyre deàlànà aõmydýynana-ki ²²Bede ywina rybe ditýnynyde ibutumy hálubu-di risebenyre, hálubu txiwixina ihoókeki òraruna rexihuótyhy.

²³Kabede aõmydýynana biu aõmydýynana wesele rare. Tai tahe Kristu tahálubu-di kia ibutumy risuhore. Tai iratyre tyhymy ihýre. ²⁴Kristu heka templo hãbu widýyna-ò ralõore. Kia tahe inatyhy heto aõkõ rare. Biu-ò Kristu ralore Deuxuko-ki kia tahe isýtyhy rare. ²⁵⁻²⁶Tii sohojihyyle heka rare iny òrarurenymy riixâwididýynkyemy rubu-ò rexiwahinyre. Xiwena wedu wesemy aõkõ ralore. Kia xiwena wedu aõu aõu beðralemy hálubu-di rara xiwemyhýre. Kristu tahe sohoji hyyle rubu-ò rexiwahinyre. ²⁷⁻²⁸Iny rurumyhýre sohojihyylemy idi tahe Deuxu ywisidýyna hitxinatxu kanakre ibutu iny. Kristu rurure sohojile sówemy iny òraru ixityre riatykemy. Inyô tamy retehemy riraõmyhýre wana, tamy ixityre kanakre òraru ixâwididýynamy iny tarasanarenymy.

10 ¹Juhu bede ywina rybe urihimyòle iny ribedeerynyre Kristu aõmydýynamy. Bede ywina itýnytyhymy aõkõ iny dee roire aõmybo Kristu inydeereny riwinykre. Ubòròróna wesemy inydeereny dobehede bede

ywina. Tai tahe tiu iny riòbitinyötyhy xiwena-di reamyhýre beòra ihymy aôkô.

²Aôkôkeki beòra beòra idi reaötyhy. Aôkôkeki sohojihyylemy xiwena riwinykre. Sohoji bede dýñnanadile iòrarurený rexihuke. Tahe aôkôre beòra ihymy aôkô xiwena-di reamyhýre. ³Tai tiemy òraru-di hyy heka röhötinymyhýre. ⁴Broreni hälubu, budoeni hälubu òraruna rahuötyhy. ⁵Tai Kristu kabede-ò dehemynydeu, rarybere: —Deuxu, broreni hälubu budòe hälubu adee awimy aôkô ihýre. Tai tahe waumy teywiny my ahâte axiwenamy aroikremy. ⁶Kai heka awimy tai tahaöhyyte iròdu hälubu xiwena-ki òraru tuedenamy. ⁷Tahe jiarý rarybere: —Betehe inihe waumy rubu-ò rewahinyraò iwese ritidýyna rybe roimyhýre wesemy, adeewina ibutumy arityhynkyre wahe. ⁸Tai Kristu juhuu rarybere: —Deuxu, broreni hälubu budòe hälubu adee awimy aôkô ihýre. Tai tahe waumy teywiny my ahâte axiwenamy aroikremy. Kai heka awimy tai tahaöhyyte iròdu hälubu xiwena-ki òraru tuedenamy. Kia rarybere bedeywina rybe härele. ⁹Tahe ixityre rarybere: —Deuxu kakile watxireri adeewimy ariwinykemy. Juhuu bitake xiwena ihewoludu ritidikemy, Kristu xiwena wahe. ¹⁰Kristu rurure iny òraru-ki. Ixiwena sohojilemy rýire tuhyy ramyhýre Deuxu deewina wahe. Kabede ywidýyna tahe itýmyra ihýre. Tai tahe iny riòbitidýny hyy rarekre. ¹¹Xiwedýýdu txuô txuôlemy rixiwenanymyhýre. Tii tahe tiu inyòraru ritaötyhy. ¹²Jesuisi tahe sohojihyylemy òraru xiwena riwinyre. Iny òraranarený riixâwidinymy rahudi Deuxu rurunawe-ribi ronyre, riwowydynymyhýreki. ¹³Tahe Kristu riraòmy ronymyhýre. Taòludu ruru iribi ritakemy tawarawo-ò Deuxu ritidikemy. ¹⁴Jesuisi dori sohoji xiwehyy-di, iny riòbitidýnyhyy myhýre. ¹⁵Deuxu Tytybytyhy tule kiamy rarybere. Kiawese ritidýyna roire: ¹⁶—Kiawese bede ywidýyna týmyra rarekre. Wanryý Deuxu ijömy rarybere: —Wabede ywina irayky wydyna-ki ariritinykre, aritidikre wabedeywina iwo-ò wahe. ¹⁷—Idi ixityre rarybere: Ruxetôena tamy ariwahinykre iòrarutuedenamy. Iòrarurený ibutumy wanohöti-ribi rosakre. ¹⁸Òraru wanohöti-ribi rosareu, idi rehureu, tiu xiwena ryiötyhy tuu rahukemy.

¹⁹Katahe, waseriore, rekexiuwaresemy rikirönyrenykre Deuxusý-ò. Tamy rekexitöenyrenykemy Jesuisi hälubu dejuxuna òraru-ki sohojile rikirönyrenykre. ²⁰Jesuisi dori rytýmyra riraynyre Deuxu-ò wesirahana yra-di ralökemy.

(Iwese xiwedýýdu wedu ralömyhýre wese, inyboho wiji ralorenyke.) ²¹Tule iny xiwe wahidýýdu nihiký ijödireny Deuxu heto-ki. ²²Tai rikitehemynyrenykre inyraykytyhy ywinakemy inatyhynatyhymy öbitinatyhymy nohötimy, rati bethyh ixâwina-di sebena-di inyumyreny. ²³Inatyhyna rikiryubunyrenyke inyraròsònarený wahe. Aôbo Deuxu inydeereny riwahinykemy rikiraòrenyke. Tii dori inatyhy rare. ²⁴Tule widi rököhötinyrenyke wiluurenymy rakatxirenymyke wiwiòhedýýmy rakatxirenymyke. ²⁵Uritere ixihitxidýýomy tamy beahyy rakatximahärenyke. Ijô dori dohodýyna-ò noderamy reamyhýre kia awi aôkô rare. Inyô ryribi rexidòrarienymyhýkeki, tamy rakarybemyhýrenyke kòdòosekemy ixiby. Inynyrýtxu dori iòhòmny resera. Tai tahe sôwemy ròkòteòsidýýnymyhýke.

²⁶Iribi inyboho inatyhyna ibutumy rieryrenymy rahudi, tahe kia härele heka òraruna-di rariamyhýkeki, òraruna xiwena roiömyhýre inydeereny

iny òraruna tarasana wahe. ²⁷Kia-ribi tule brebu rŷimyhŷre Deuxu ywisisidŷýnatxu lau. Deuxu heòty ratyradŷýdu lau ruberumyhŷre. Kia Deuxu òludu rahukemy rŷimyhŷre. ²⁸Ruxetðena-di aõkõ inyõ rurure Moisesi bede ywina riywinyörek. Itxeredu inatxi ada inataõ-di aõbo raryberenykemy. Tai rirubunyre. ²⁹Kia-di dori mohõtinybenyke. Inyõ Jesuisi rybe-di risinykeki, iratyremy ibinatyhymy rarekre tamy. Tii sôwetyhymy aõhõkýmy rotŷýnykre ibutu ratyre. Inyõ Deuxu Tytybytyhy ruxetðena aõ aõkomy idi röhötinyre ibinamy tuu rarybemyhŷre. Jesuisi hälubu aõ aõkomy idi röhötinyre ibinamy tuu rarybemyhŷre. ³⁰Deuxu kia rarybere: —Txiöhe iny òwydŷýdu jiarý rare. Iny my jiarýle arexiowynykre. Inyboho rierymyhŷrenyre kiamy rarybemyhŷre. Tii kiawese rare. Tule ijõmy rarybere: —Inynyrýle taijoi-di ywisisidŷýna-di riywisisidŷýnykre. ³¹Deuxu irumy rare. Tii brebbeña-di tyhy rareke. Iu iny tamy ibinakeki, tii dori idi rehuke.

³²Juhuu Kristumy teerytenyteu, awimy heka ahätenyte. Kia-ribi õhõti losarenyömy. Kristu òraru-ki aõhõkýmy tatŷýnytenyte. Ihärele tahe Kristu-wana hyt toitemahä. ³³Inyõ umyreny robireu, tai akirenry rutxuenyre, tule akirenry õhòte itamadŷýnyre. Ityhydŷýdu seriore mahädu inyõ aõhõkýmy risñnyreu, kaiboho tewotðenentyte. ³⁴Inyõ ròtenawo-ò ridykeki tai tewotðenymahätenyte. Inyõ ahõrõ-di rawasinyreu, urile teysate. Ahõrõ dori iratyre sôwemy rŷimyhŷre biubede-ki. Tai aõna aõna tiu rabinaõtyhy. Kia teerymahätenyte. ³⁵Uritere ararõsõona-ribi awo xierrysoomy. Kai dori uriõno nihiký bitakre. ³⁶Ywinihiký-di heka rokoireke Deuxudeewimy rikiwinyrenykemy. Tai aõwihihikýmybo Deuxu rarybere, rikitarenykre. ³⁷Ritinamy tahe rŷire: —Txiokre inihe. Urihimy òbiraõke. Kia kanakre inatyhymy. Tii raroorehenyötyhy.

³⁸Waityhydŷýdu mahädu òbiti iruhyyymy rŷirake, riwatyhynyreki. Inyõ tahe ròòsekeki tamy wadeysaõtyhy.

³⁹Inyboho heka tahewo-ò òkòsedu aõkõ roire. Ityhydŷýdu dori roire, iruhyyymy nodu, biu-ò hena mahädu wahe.

11 ¹Aõbohe ityhyna rare. Aõna aõnaõ iny inatyhymy riraõmyhŷreu, kia tahe ityhyna rare. Inatyhymy dori kanakre iny rierymyhŷre, iny tuu robiõlemy. ²Ihetxina mahädu Deuxudeewimy tuu ihŷre, rityhynymyhŷreki. ³Juhuu Deuxu aõna aõna bede bedemy riwinyre. Iny inatyhy hynale kia rierymahärenyre. Deuxu lobixiõna-di ibutumy aõna aõna riwinyre. Idi tahe lobixinamy röhonyre iny itxerenarenymy. Deuxu rarybere. Tai tahe aõna aõna ritxiényre. ⁴Taityhydŷýna òraru-ki Abeli Xiweõ riwahinyre Deuxu-ò. Kaï xiwedŷýna ratyre tamy riwahinyre. Abeli rityhynyrekile riwahinyre, tai tahe Deuxu reysare, òbitimy rareki. Tai ixiwedŷýna Deuxu riwyre. Abeli tahe rurure. Ihärele, iwese tii ityhyna-di raremyhŷ wese rokoireke. ⁵Enoi tatyhydŷýna òraru-ki tiu ruruõhyyre. Enoi Deuxudeewimy riwinyre tuu Deuxu juhuu rarybere. Aõwesele iõmy reare. Deuxu ridymy reare. ⁶Inyõ

ityhyynaōkeki, tiu Deuxudeewimy aō iwidŷŷōna. Inyō Deuxudee iōhòmy ratxikeki, tii rityhynymyhŷke inatyhymy Deuxu-wana ihŷre. Deuxu dori tamy rexideōsinykemy ratxireri. ⁷Noe tule ityhyna dire. Tii hāwò nihikŷtyhy riwinyre. Aōhebo rotŷŷnykremy robiōhyyre. Ihârele tahe Deuxu rybe rityhynyre. Tai tahe tasŷ mahâdu ritare rubu-ribi. Bedeludu mahâdu tahe rurure. Noe tahe Deuxu riōbitidŷŷnyre, ityhyna òraru-ki. ⁸Abraō tule Deuxu rityhynyre. Deuxu ijō bede-ò diteònnydeu, Abraō irybe riywinyre, rare taijoi-wana. Deuxu tamy rarybere suō tamy rihiitxinykemy isŷmy. Tai Abraō rexitare, rare ihāwā bede ierykôna-ò.

⁹Ityhyna-di rasŷnyre kia bede-ki. Tyky heto-ki rahetonymyhyre iwese ijō bedeludu witxira mahâdu rahetonymyhyre wese. Ibede rarehârele tahe ihôrõmy aōkō röhötimyre idi tuu aōkō rexinohötinyre. Tariore Ijai, Ijaò-wana rasŷnyre. Tamy tule Deuxu rarybere iwese tyby-ò narybede wesemy. ¹⁰Abraō tahe hāwāō riraõmyhyre. Deuxu widŷýna hāwā biu ludu-ki. Kia hāwā Deuxu nohôti-ribi nyide. Kia hāwā dori tiu rabinamy rejuunyötyhy ihetotira kyhyna direki. ¹¹Sara ityhyna dire. Tai ruru dire uladusemy ronykemy ibeòra sôwere hârele. Tii tahe rityhynyre tuu raryberemy. ¹²Sara iōhòmy irubu roire rasenadunyreki. Ihârele tahe sôwemy rarioreriörenyre. Iwese taina rudera wese, ſŷnyra sôwewese.

¹³Kia heka ibutumy rityhynymyhyre. Idi tahe ituerenyre aō heka rimyõre Deuxu rybe lidisinaō. Ireheribile tuu robirenrye; reysarenrye. Tiiboho rarybemyhyrenyre kabede ludu mahâdu aōkō raremy, isŷreny mahâdu aōkō raremy. ¹⁴Tii heka rarunymyhyre sŷwihiķymy tai raerymyhyre tuu rarybereki. ¹⁵Tamy wikeki riòkeserenrya inihe tahe aōkõre, noderare. ¹⁶Wiji tahe tii sŷwihiķymy biu-ki rarunymyhyre. Tii dori ijō ratyre rare. Deuxu isŷ wihiķ rywinyre tai tahe inyō iDeuxurenmy rarybekiki, tai Deuxu tiu raixyruötyhy.

¹⁷Deuxu Abraō urihixina-di reareu riwahinyre Ijai xiwenamy. Tariore sohoji riywinymy rŷire xiwenamy rurukremy. Tii Deuxu rybena-ki iriòre rarehâre.

¹⁸Deuxu dori juhuu rarybere: —Ariore Ijai ariokoretybymy rarekre. ¹⁹Abraō rieryre Deuxu iruru dire rubu-ribi riixixadŷŷnyke, tii Deuxu rityhynyreki.

Abraō dori röhötinyre rawasenanyre. Ijai juhuu rubu-ribi ixixa wesemy reare, raumynyre. ²⁰Iribi tahe Ijai tyhyna-di rarybere Ijaò dee, Ijau dee aōbo kabede-ò kanakremy aōwihiķymy wahe. ²¹Iribi tahe tule Ijaò rarybere Jyje riore dee, tariokoreboho-ò. Ityhyna-di rarybere. Ijaò iōhòmy rubu-ò ihŷre, òwòru-ò reximymy rariamyhyre. Tahe òwòru-di rexilamadŷŷnymy rŷire rexitönenkemy Deuxu-ò, riwowydnyremy wahe. ²²Iribi tahe tule Jyje iōhòmy rubu-ò ihŷre. Tule ityhyna-di rarybere judeu ijo Egito bede-ribi kòdòhònnykemy. Tule tahe tarybe ririre titxibo itityby rŷikremy. ²³Iribi tahe Moisesi reareu, tybyboho iseboho riwòrenyre inataō ahâdumy tatyhynaren-y-di ihŷrenyreki. Moisesi itohouā ruxerare. Iòlò rubudŷŷ bede ywina rybemy rarybere. Moisesi tyby-wana kia bede ywina rybe lau ruberuõhyyre. ²⁴Moisesi raumynyreu, Faraò riorerioremy noderare tii tatyhydŷŷna òraru-ki. ²⁵Tii heka tamywile Deuxu erydu mahâdu-wana aōhôkymy rotŷŷnykre. Urihimyò òraru my reòwarlike derare heka rare. ²⁶Moisesi, Egito bede-ki aōna aōna wihiķymy rŷiramhyh̄ derare.

Iny tamy aõmy rarybehinamyhŷre. Tahe ibinamy rôhõtinyõmyhŷre. Kristu dori riraõmyhŷre, biu-ki uriõno idi rôhõtinymyhŷre. ²⁷Moisesi Egito bede-ribi rôhonyre, ityhyna direki wahe. Ruberuõhymyhŷre heka tii iõlõ debureheký lau. Iwese Deuxumy lobixiõnadu iko-txi robire wesemy, rôhonyre. Tii tahewo-ò rôðseõhyyre. ²⁸Moisesi heka Deuxu rityhynyre. Tai tahe pascoa worana bedehesi riwinykemy beòra beòramy rarybere. Hâlubu ijò-ò ritxiwire. Tai ÿju heka iny riore delareny rirubunyõre. Egito riore delareny rurure tai. ²⁹Iwese surubu tyre-di reurore wesele judeu mahâdu Ahobesò rawo-di reurore beólemey. Iu Egito mahâdu reuròkemy rareu, urile bee idi raratòbore. Kia riwinyrenyre ityhydýñadireki. ³⁰Ijeriò hâwâ mana òtity nihiký resere judeu mahâdu rityhynyreki. Debò inatxi reurò txuumy hâwâ rora-ki rariare tahe resere. ³¹Raabe heka hâwy yuriuri ixidinodu rare, wedena wahe. Tahe Deuxu tyhydýñuködu mahâdu rexihureu, Raabe ruruõre tatyhydýña-ki. Bede-di itxeredu riwòreki.

³²Timybohe ijõmy ararybekre? Wasirare heka ibutumy tuu ararybekre, sôwerek. Kideõ ijo, Barake, Sansaõ, Ijete, Davi, Samueli, tule Deuxu rybemy rybedu mahâdu sôwerek. ³³Kaheka ibutumy riwinyre tyhyna-di. Ijõ iõlõhâwâ-di rahýñanyre. Òbitina riwinyrenyre. Ritarenyre aõmybo Deuxu rarybere. Leaõry dori rirarytxinyre. ³⁴Rirónyre heôtywo-txi ihârele ruruõrenyre. Mayrehe rubudýña-ribi rexitarenyre. Bina-ribi ixypy rarurunyrenyre. Ijõ aõbina-ki irurudityhymy ratximyhŷre. Tai sôwemy aõbinadu iribi rahenyre. ³⁵Tasýõ rubu-ribi riixixanyre hâwy yô rityhynyreki. Ijõ mahâduõ aõhökýmy dýñana-ki tamy reare. Ixitarasamy rôhõtinyõhyyre aõhökýmy dýñana-ribi. Tii dori umytuedeõna wihihý-di rubu-ribi rexixakredi rôhõtinymyhŷre. ³⁶Ijõ ityhydýñudo idi rybe jei jeina-ki ratximyhŷre. Tule tai ðhote rýire reruti ðhote-di. Tule ijõ womati reroti-di rataataare, ihyymy idi rehure rôtenawo-ò. ³⁷Ijõ mana-di riwere. Ijõ sehòtxi-di riwetyaõrõre, wiere riatyre. Ijõ mayrehe-di rirubunyre. Ijõ ityhydýñdu-ò budoentity-di watxinityy-di idi rexitynyre, rama risarenyre, aõhökýmy risýnymy inyõ tõtxi ririõhyre. Ijõ heka aõbinalemy tamy reare. ³⁸Kia ityhydýñdu mahâduõ ibutu iny ratyre Deuxu dee wire. Kabedeludu ityhydýñuködu mahâdu wese aõkõ tiiboho roire. Hâwâlomy, bederahymy, hâloomy, kia ibutumy bede-di rariamyhŷre iwese iny isýkomy rýire wese. ³⁹Ibutumy iribi rakaraykynyrenyreke tiiboho dori inatyhnarendireki. Tahe urile Deuxu rybe wahisidýña ritaõmyhŷrenyre. ⁴⁰Deuxu dori iny-ò riraõmyhŷre Kristu dehemynyna wahe. Ihewo-ribi tahe kia inydeereny riwahinskyre, wiwanahyyle. Tai tahe idi awityhymy iny ibutumy rôhonykremy.

12 ¹Sôwerek inydireny itxeredu. Iny robirenylemy rýrirerimy ihŷre. Tai tahe tako-ò rekekoamymyrenyreke. Deuxu dori inydeereny riwahinskyre. Òraru iutxiere inykireny rýire. Tai tahe rikiatyrenyreke òraru ibutumy inyboho dori rimymyhŷrenyre. ²Jesuisi-ò sohojile reketehemynyre. Tii dori inatyhydýñna deledýñdu rare tule inatyhydýñna konanadýñdu rare. Jesuisi deysana kanakredile rôhõtinymyhŷrenyre. Tai tahe rahõtinymyhŷre. Tai tahe aõhökýmy rotýñyre, itxeõ nihiký-ki rurure. Tai tahe ixýru tamy reaõhyy rurureu. Wiji tii

ronymyhýre Deuxu ryna ruruweribi-ki. ³ Jesuisi dee hâbu binahaký aôbinamy reare. Tahe rawobinarybenyöhyyre. Tai tahe idi rököhötinyrenyke iwese rakatxirenkyem. Uritere bede worenyömy bede ötiidýÿrenyömy. ⁴ Boholabenkye, òraru ijesu òraru-ki inyö aribireny ruruöhyymy ihýre. ⁵ Deuxu tariore dee rybe wesele adeereny rarybemyhýre. Kia-ribi aôbohe ôhötireny rosara. Kia wese Deuxu rarybera: —Wariore, araòbitidýÿnyreu, uritere adebureömy, alisina aôkô dori rare. Deòsana rybemy adee ararybekeki, uritere bedewoömy. ⁶ Deuxu dori aluurekile araòbitidýÿnykre. Deuxu tariore wesemy inyö rimykeki, aôhökýmy risýnymphýre iòbitidýÿmy. ⁷ Tybydiô aôbohe uri tariore-di uri aôbohe tyby idi rýira tariore riòbitinyömy? Aôkore. ⁸ Ibutumy iny ôbitidýÿmy Deuxu rurumyhýre. Inyö ôbitidýÿnadiókeki tii iriore inatyhy wesemy aôkô rare. ⁹ Tule inftybyreny inydeereny retehemyhýre inyboho riòbitidýÿnymyhýrenyre. Tai tahe iny riywinyhýrenyre. Deuxu tahe inftybyreny rare. Inftybyreny ratyre tahe tuu rikiwinyrenyke, tahe irumy rokoireke iurenana. ¹⁰ Iny tybyreny urihimyò bededýÿnana-di riòbitidýÿnyre iwese tamywimy röhötinyre wese. Deuxu tahe iny riòbitidýÿnyre rekexiywinyrenkyem. Iwese ôbitimy tii raremyhý wese rokoirekemy. ¹¹ Inyö ôbitidýÿnamy deramy reakeki, tii deysamy aôkô rareke. Ôbitidýÿna bedewona-di rare. Rexihuredi, tahe wiòhedýÿnamy reamyhýre modeeo reamyhýreò, irumy ywina-di rarehyyke. ¹²⁻¹³ Kai bedewokeki, aumy-di, arayky-di iruruõra, ihârele tahe birurudýÿnymy bimyke. Atti tule iruruõre ihârele tahe, myike ôbitimy. Betehemy, biywinymy ryòbiti-di mariake. Tai tahe ijô iny reyterenykre, raòwenyötyhy.

¹⁴ Ainityhymy inydee ibutumy ahâbenyke tule bexiòbitidýÿnymy ahâbenyke. Iny ôbitimy rýiòkeki, tiu Deuxumy robiötyhy. ¹⁵ Inyö tahewo-ò Deuxu ruxetòena-ribi ròseke lau kaiboho bexiebenyke. Tule amahâdurenny-ki alòbòrònahanhyre wesemy inyö ihýke lau kaiboho bexiebenyke. Kiakeki, sôwemy iny rahyrenyke òraruna uri wesemy. ¹⁶ Tule bexiebenyke inyö òta òta òraru-txi reseke lau ada Deuxu töhöti ribi rosake lau. Ijau tahe Deuxu-di röhötinyore. Tyby rurukreu aô tarasana-di tii rohonyre byrena sohoji òwylemy tahelýÿna-ò rohonyre. ¹⁷ Iribi tahe ôhötireny losarenymy. Tii dori röhötinyre taaõwi-di ixypy imynymy reare. Tahe aôkôhyre rahinyrehârele. Rabedewomy ronyre Ijau dori rýsýna deròwymy taaõwi riwahinyre taexi-ò. Inyboho tahe rekexiywinymahârenyke itxýte lau.

¹⁸ Deuxu tabede ywina rybe heka judeu mahâdu-ò riwahinyreu, tiiboho Sinai hâwâlò heòtyko-txi rýire. Sôwemy heòty bedeluru yhynihiký tai reare. Tiiboho rubuerurenryre. Kaiboho tiu breburenymy ahâbenyke iwesereny. ¹⁹ Txurònaõ ruronyre nihikýmy. Tule rybeò rarybere. Iny ibinamy tai röhötinyre. Tai tahe riixâwidinykemy Deuxu dee rarybere. ²⁰ Iròduõ hâwâlò-di tawa ritidikeki, iny mana-di tamy rehuke irubudýÿmy Deuxu rybemynamy. ²¹ Tai tahe iny tahewo-ò rexijehjire brebumy. Moisesi tule, rexiohârunyre tuu robireu. Ramytatamy brebumy. ²²⁻²³ Kaiboho dori iwitxira hâwâlò-ò tetehemynya, Siaõ hâwâlò-ò, Deuxu hâwâ-ò. Kia biu-ki Jerusalê rare. Sôwetyhymy tai ÿju

mahādu rŷire bede hesina-ò. Ibutu butuna rare. Deuxu riore sohojile butuna-ò tehemynyte, dohodŷyna mahādu wahe. Ibutumy ityyriti-ki ini roimyhŷre tamy rehemynyre. Deuxu-ò tehemynyte ibutumy erydumy ratximyhŷreò. Inyhŷkyna mahādu òbitimy rŷira mahādu-ò tehemynyta. ²⁴Tule Jesuisi-ò tehemynyte. Tii iny lobitŷmyradŷyu rare. Ihâlubu-ò tehemynyte. Abeli hâlubu ratyre awimy ihŷre. Jesuisi hâlubu dori inydee aôwiwihiky rare iny òrarurený òraru-ki dori ritxiwire iny riòbitidŷnykremy. ²⁵Boholabenyke Deuxu rarybemyhŷreu, boholabenyke. Kia Deuxu roholaõmyhŷre mahādu, rexihumyhŷre kabede-ki. Tii biu-ribi narybedeò, rokoholaõrenykeki, tule inyboho rekexihurenyke. Inydeereny aônityhykre. ²⁶Iu rarybereu, bede ramytatatyhyre. Tahe tii rarybere: —Sohojimy ixityre bede biumy arimytatadŷnykremy. ²⁷Kiamy heka rarybereri. Aôbo relemy, urile ixâwikre aôbo ixâwidikõnalemy rŷirakre. ²⁸Tai tahe Deuxumy rikiâlârenyke. Inyboho dori Iòlõnasŷo rokoirenkyre kia rŷihymy rarekre. Iwese Deuxudeewire wese rikiâlârenyke ityhyna-di òhâruna-di. ²⁹Deuxu ykarana dori heòty riworonymyhŷre wese rare.

13 ¹Itthydŷyu seriore wiluumy ahâbenyke. ²Aôtxile aroraluduô bimyhyymy ahâbenyke. Inyô kawese risŷnykeu, ýju dori riwiòhenanyre, rierychhyre mobo rare. ³Rôtenawo-ki rŷire mahâdu-ribi nohöti losarenymy. Iwese kai tii-wana atximahâ wesele, aôhökymy botŷnykremy. Aôbinahakylemy tamy reamhyre mahâdu-ribi nohötilosaõmy. Iwese inyô adeereny aôbinahaký riwinymyhŷre weselemy idi mohötinybenyke. ⁴Ibutumy bityhynybenyke ahâwyymy herina, hâbu tahâwyy-wana sohojile roikey. Deuxu dori aôhökymy risŷnykre òta ôtana nodu tule òbitimy raòdonyore mahâdu ixidi-ri ròtemy aôkô boibeki. ⁵Aônihihiky nieru tarasamy ixinohötidŷnyrenymy. Aôbo akirený rŷiredile, beysabenkye. Deuxu dori rarybere: —Tiu kaiboho wanohöti aribi rosaôtyhy. Tiu heka araatyrenyôtyhy. ⁶Tai tahe rikityhynymy rakaryberenyke: Inyryrý iny wiòhedŷydurenýre. Tai tahe tiu rukuberurenýtyhy. Inyô wadee aôbina riwinyôtyhy.

⁷Aerydŷydurený-ribi nohöti losarenymy, tii adeereny Deuxu rybe rotohodŷymyhŷreki. Aôbo iruna konana-ò riwinymyhŷredi, mohötinybenyke. Iwese inatyhyna-di rŷimyhŷre wese kaiboho inatyhyna-di atximahâbenyke. ⁸Kanau, wiji, Jesuisi Kristu wiwesele ratxireri. Tiiemy iwesele rarehyykremy. ⁹Deuxu ruxetðena ixinamy arayky rirurudŷnyke. Roxina bede ywina wiòhena aôkô ratxireri. Kia heka moo tiu riwiòhenanyôhyre. ¹⁰Inyboho ixiwena witxiradirenýre. Iribi tyby hetowo xiwena widŷyu mahâdu riroxiôtyhy. ¹¹Iròduô didyde tykyhetoworanora-ki hâlubu ritxiwikemy. Xiwena widŷyu mahâdu wedu tuu ritxiwire òraruna tuedenamy. Uritere iròdu umy hâwâ òtity webrò-ribi riwòsinyre. ¹²Tai tahe Jesuisi tule hâwâhâký ijò webòrò-ribi aôhökymy rotŷnyre, iu tahâlubu ritxiwireu inydeereny tòemy, iny riòbitidŷnykremy. ¹³Rokoirenkyre tahe tamy hâwâ webòrò-ribi rikimyrenkyremy iixýrunayreò. ¹⁴Inatyhymy inydeereny tiiemy hâwâ kabede-ki ihoore. Tahe inyboho riraõmyhŷrenyre biu-ki ijôdikre. ¹⁵Jesuisi òraru-ki tahe

Deuxu rikiwowydynyrenyke. Kia iny xiwena wahidŷŷreny rare tamy. Tii iny rityhynyrenymyhŷre, tai tuu rekeàlìärenyke. ¹⁶Tiu rikiwinyrenyke aõwiwidŷŷ. Tii Deuxudeewire. Tule wii rikiwiòhenanyrenyke. ¹⁷Aerydŷŷna mahâdu biywinybenyke. Bityhynybenyke. Tiiboho dori aijesedureny ratximyhŷrenyre. Tii idi Deuxu-ò rirawyònomyhŷre. Kaiboho bityhynybenykeki, tii teysamy raaõmysŷdŷŷkre. Aõkõkeki bedewomy ratxikre. Tai arawiòhenanyôtyhy.

¹⁸Wakirenny bexitòenyhymahâbenyke. Jiarŷboho wodeysanale-di rahõtinymahâre, òbitina widŷŷdu-di rahõtinymahâreki. ¹⁹Tule Deuxu-ò bexitòenyhyyke jiarŷ ele elemy adeereny aròðserenykemy.

²⁰Inynyrŷ Jesuisi Kristu heka Deuxu rubu-ribi riixixadŷŷnyre. Tii iny-di itxeredureny nihikŷ rare. Budoeni-di itxeredu weselemy inydirenny retehemyhŷre. Tii tahâlubu ritxiwire iny-wana bede ywina iixihudunakõna riwinykemy. ²¹Deuxu adeereny ibutumy riwahinyke tamy wimy kaiboho biwinybenykemy. Kia heka wadeewire. Jesuisi Kristu-ò wowydyna ibutumy rarehyykemy watximahâre. Kie.

²²Waseriòreboho, kia watyyriti nihiýmy aõkõ rewinyre. Tai tahe ywinamы idи boholabenyke rybe wiöhedyňna rybe tahe rare. ²³Iny seriòrereny Tximòtxi heka ròtena-ribi riteònyrenyre. Ele elemy kanakeki, rakre wawana arorarenymy. ²⁴Wawehityyna rybe ibutu dohodŷŷna mahâdu-ò biwahinskyre, aerydŷŷdu mahâdu-ò tule. Italia bede ludu mahâdu irybe wehityhyna adeereny diwahinskyde.

²⁵Deuxu ruxetòena akirenny ratxikemy watximahâre.